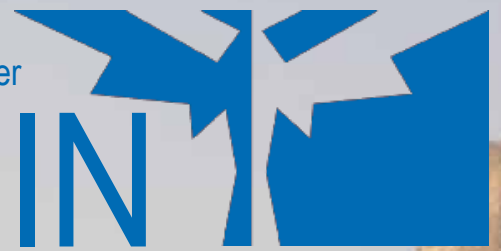

Medlemstidning för Befälsföreningen Militärötolkar - 3/2015 - September

HUGIN & MUNIN

Tylebäck
Språkspalten
Rapport från TolKS

Tema: Nio sidor
om insatsen i Mali

HUGIN&MUNIN

3/2015 – September

Hugin & Munin är Befälsföreningen Militärtolkars medlemstidning. Tidningen distribueras i tryckt format till föreningens medlemmar, men finns också på www.militartolkar.org.

Adress

Befälsföreningen Militärtolkar
Box 24130, 104 51 Stockholm

Chefredaktör

AnnaVera Erikson
hm@militartolkar.org

Grafisk redaktör

Linnea Hopf

Ansvarig utgivare

Tora Candal
ordföranden
@militartolkar.org

Tryck

Wikströms Tryckeri, Uppsala
ISSN 1654-9937

Styrelsen i MT

Tora Candal, ordförande
Marcus Eklund, vice ordförande
Linnéa Wesslén, sekreterare
Lovisa Styruud, kassör
AnnaVera Eriksson, chefredaktör Hugin & Munin
Ulrika Nandorf, ansvarig för kvinnligt nätverk
Milena Dalinaros, ansvarig för mentorsprogrammet
Douglas Stark, marknadsföringsansvarig
Helena Bani-Shoraka, ansvarig för tolkpoolen
Alexander Ruckermann, kommunikationsansvarig

Postgiro 59 895-3
Orgnr 802402-4930

Annonsbokning

pr@militartolkar.org

Adressändring

register@militartolkar.org

Anmälan till nyhetslista

mt-nytt-subscribe@googlegroups.com

Omslagsfoto: Tora Candal

Redaktören har ordet

Sommaren har kommit och gått och snart är hösten på intåg. Men än så länge är solen närvarande här i Uppsala. Solen påminner mig om vår sista vecka på Tylebäck där solen tittade fram och gav löften om en riktigt högsommar. Vissa känner sig säkerligen snuvade på den, men jag tycker augusti betalade tillbaka med råge.

Sommar och värme tror jag våra kollegor på insats i Mali får så att det räcker och blir över. Detta numret är tillägnat just Mali. Med den nya insatsen har Försvarsmakten och Tolkskolan skiftat fokus. Afrika och afrikansk franska står i fokus och det svenska bidraget ångar på i FN:s tecken. I detta nummer får vi läsa om tre olika perspektiv av insatsen. Min kollega och kursare, Mats Ivarsson har sedan ett år tillbaka jobbat på FN-kontoret i New York med just Mali. Han kommer berätta mer om sitt perspektiv av insatsen från andra sidan Atlanten. Vår ordförande i föreningen, Tora Candal, beskriver sina upplevelser efter att ha genomfört insats med vår huvuduppgift, som militärtolk. Dessutom släpper Erik Rundgren in oss i spaningssovdaternas verklighet. Erik som gjort värnplikt på såväl Fallskärmsjägarskolan som Tolkskolan fick med denna insats möjlighet att kombinera båda kompetenserna. Som pricken över i får vi dessutom en inblick i våra nya språklärares verklighet på TolKS, Carina Gossas och Jérôme Josserand berättar om sitt första år och sitt möte med inledningsvis förste sergeanter och därefter kadetter.

Men mitt i denna Mali-frossa vill jag inte att vi ska glömma vår egen verklighet här hemma i Sverige. I detta nummer får vi en återberättelse av kurserna på Tylebäck. Johan Floderus som deltog i kurserna i persiska i sommar kommer att ta oss igenom både solsken och orosmoln. Det går inte att understryka tillräckligt mycket hur viktigt alla enskilda medlemmars engagemang är i att rädda våra kurser på Tylebäck. Denna hösten kommer det att avgöras huruvida våra kurser kommer få fortsatt anslag från Försvarsmakten eller ej.

Men framtiden behöver absolut inte vara mörk. När jag fick möjlighet att läsa Milena Dalinaros reportage om Jan-Åke Berg blev jag inspirerad. Jan-Åke fyllde 80 år i våras och i MT väljer vi att uppmärksamma honom som före detta chef för Tolkskolan. Jan-Åke har levt ett händelserikt liv och jag hoppas att ni blir lika inspirerade som jag av att läsa om vad han varit med om.

Slutligen får vi, som traditionen sig bör, nördä in oss i en språkspalt av allas vår Magnus Dahnberg. Magnus passar också på att ge oss en uppdatering om vad som händer på TolKS, detta är ett inlägg jag hoppas ska vara återkommande i tidningen.

Här har vi alltså sensommarens nummer av Hugin & Munin! Jag hoppas att ni finner artiklarna lika intressanta som jag har gjort.

Med hopp om trevlig läsning och en fantastisk höst!
AnnaVera Eriksson, Chefredaktör Hugin&Munin

MT:S kalendarium

Vecka 45 Höstkurser

MT-vänner!

Stort tack för ert förtroende. Jag valdes till ordförande i min fysiska frånvaro, då jag vid tiden för årsstämman tjänstgjorde för Försvarsmakten i Mali. Väl hemma är jag tacksam för mina ambitiösa styrelsekolleger, som gör uppdraget enklare och roligare. Vice ordförande Marcus Eklund gav mig lyxen att återvända till ett dukat bord med flera påbörjade projekt och en lysande överlämning.

Det är nu fem år sedan som jag och mina plutonskamrater muckade från Tolkskolan. Försvarsmakten får aldrig igen den här investeringen i våra CV:n, tänkte jag när vi var klara. Vi spreds för vinden och hamnade på universitet runt om i världen. Under de senaste åren har avkastningen ändå börjat rulla in. Tre officerare, sju utlandstjänstgöringar, nio gisslansituationsinstruktörer och ett gäng olika anställningar senare och mest förvånade är vi nog själva. Ändå är vi inte i närheten av den nuvarande anställningsgraden av nyexade tolkar.

De senaste åren har andelen militärtolkar som stannar kvar i Försvarsmakten ökat markant. Försvaret har sedan övergången till specialistofficersutbildning lyckats behålla nästan alla sina militärtolkar i anställning efter examen. De representerar nu vårt

skrå på alla möjliga håll i myndigheten. De ineliggande kadetterna utbildas i ryska eller franska och tar examen sommaren 2016.

Ansökningsfönstret för SOU Militärtolk är öppet på Försvarsmaktens hemsida och stänger en bit in på hösten 2015. Uppmana vänner och bekanta att söka, så

”De senaste åren har andelen militärtolkar som stannar kvar i Försvarsmakten ökat markant. Försvaret har sedan övergången till specialistofficersutbildning lyckats behålla nästan alla sina militärtolkar i anställning efter examen.”

hjälper vi Tolkskolan att få ett bra urval. Jag har aldrig träffat en militärtolk som har sagt att ”det var det bästa året i mitt liv” eller ”jag har aldrig känt mig så värdefull som under TolKS” men jag har heller aldrig träffat någon som ångrar sitt beslut att genomföra utbildningen. Det är mycket i mitt liv som jag

skulle ha gått miste om utan min tid i Uppsala. En förkrossande stor del av min umgängeskrets och mina anställningar de senaste fem åren hade sett helt annorlunda ut. Språk- och soldatkunskaperna jag fick med mig har öppnat fler dörrar än jag kunde tänka mig.

Sedan augusti har vi en rejält uppräskad hemsida på <http://www.militartolkar.org>. Föreningen har skaffat Swish för att underlätta betalning av medlemsavgiften. För att säkra föreningens ekonomi jobbar en arbetsgrupp på högvarv med att sälja annonser och utskick på maillistan. Får du inte mailen? Kontakta sekreteraren@militartolkar.org.

Vi går mot en händelserik höst. Den 8 september har vi en AW i Stockholm med föredragshållare Håkan C Andersson, tidigare försvarsattaché i Moskva. Det finns mer information på hemsidan och vår Facebooksida om vad som händer framöver.

Jag hoppas att vi ses i höst!

Tora Candal
Ordförande
MT

I DETTA NUMMER

s 4–5 Sommarkurser på Tylebäck

s 6 Rapport från Tolkskolan

s 7–15 Mali special

s 16–17 Intervju med Jan-Åke Berg

s 18–19 Språkspalten

Samma procedur som nästa år

Johan Floderus, TolKS GU 09/10, om årets sommarkurser på Tylebäck.

Det var inte bara över den tomma stranden och den ensliga Tylön ett par stenkast ut i Kattegatt som molnen tornade sig mörka. Vädret under den första veckan av sommarens språkkurser vid Tylebäck speglades nämligen i kursernas framtidsutsikter, något vi fick presenterat för oss med all önskvärd tydlighet en bit in i kursen. Långa var de grubblerier som följde på att den besökande överstelöjtnanten från högkvarteret ställt oss inför den hårda sanningen som följer i spåren av Försvarmaktens och frivilligutbildningens omorganisering. Men mer om det senare.

Det var nämligen till ohämmad förtjusning som vakthavande befäl Hans Hultqvist efter kursernas avslutning kungjorde att årets kursdeltagare var de mest nöjda, de mest tillfredsställda, ja de mest lyriska sedan de årliga utvärderingars begynnelse. Inte undra på.

Ryssarna kan åter vara sturska i dagens insatsinriktade sammanhang med senaste tidens händelseutveckling i åtanke – jag kan tänka mig att de fick färskna upp minnet av deklinationer på ord som ”annekering”, ”oblast” och ”folkrepublik”. Fransoserna kunde glädjas åt den närmast fjäskande uppmärksamhet de åtnjuter från alla håll i Försvarmakten under pågående insats i Mali och dess behov av tolkar som kan hålla sina [ϕ] rätt i mun. Araberna hade det obetingade nöjet att få lära sig tala med irakisk dialekt, även detta på uppkommen avfälling, jag menar anledning.

För att inte tala om perserna, före detta afghanerna, som på tillgjort Teheran-mål slängde sig med uttryck lånade från de glada 60- och 70-talens Shah-vänliga populärkultur som om

Häng på stranden.

de utgjorde en del av den iranska diasporan. Vem hade kunnat tro att den pre-revolutionära musikindustrin producerade så bra schlagere?

Lägg till det att solen så småningom tittade fram och att temperaturen snart nådde grader motsvarande de som gör sig till känna så här års i vissa av de aktuella språkområdena. Vi som var nära att tappa modet under den första veckans ideliga skurar och vindar från väst skuttade som förbytta i gräset vid kursgården tillsammans med den självgående gräsklipparen och trippade på snabba fötter över de brännheta sanddynerna ner till de ljumma vågorna. Det var som om sommaren beslutat sig för att kurschef Lars Hammarström skulle få det väder han knappt vågat drömma om i tid för andra veckans rafflande final på fälttävlan.

Och vilken final det blev. Trots att kontrollanvisningarna på orienteringskortet tycktes följa principen ”I buskaget, under stenen” flög Anna

Larsson över stubbar och stenhällar som vore det Heliga Graal, och inte vandringspokalen, som hägrade vid målgången. Hon knep mycket riktigt första plats i hela fälttävlan med god marginal.

Trots all ära förknippad med att få sitt namn inristat på tävlingsbucklan tror jag det fanns flera bland oss som var mer avundsjuka på andrapriset som förlänades Peter Möller (TolKS GU 06/7) och som utgjordes av en blåvit toppluva där inskriften ”T O L K S K O L A N” löpte längs med kanten. Mig veterligen är detta det sista överlevande exemplaret från en historisk kollektion – läsare av denna redogörelse ombedes höra av sig med uppgifter om eventuella ytterligare exemplar. Er ödmjuka skribent knep tredjeplatsen och erhöll en trevlig och användbar laserpekare.

Tora Candal (TolKS GU 09/10) gav oss en orientering i konflikt-dynamiken i Azawad, norra Mali, och berättade om sina egna erfaren-

Lars Hammarström visar hur det ska gå till.

Foto:AnnaVera Eriksson

heter som tolk i den svenska under-rättelseinhämtande insatsen där. Hennes berättelse inkluderade ett bildspel med egna fotografier från Timbuktu och Niger-flodens slingrande dalgång. Människorna såg ut att vara mycket positivt inställda till våra soldater som färdas under blå FN-flagg. Rebeller kanske inte vill vara med på kort.

I vanlig ordning avslutades kurserna med en festlig middag, ett polyglott sånghäfte och libanesisk ringdans ledd av lektor Joseph Saouk. Efter lunch dagen därpå vinkade vi av adjutanten som lovade att ha ännu större mage nästa år.

I stället för att försjunka djupare i minnena av språkkursernas många glädjemen kan det vara på sin plats att återknyta till de mörka moln jag nämnde i inledningen. De har sitt ursprung i senare års omorganisering

av Försvarmakten som gett även frivilligutbildningarna, i vilka sommarens språkkurser ingår och från vilka de får merparten av sina medel, ett reviderat ansvar. De två funktioner som en frivilligutbildning kan fylla för att legitimera ekonomiska bidrag för att bedriva verksamhet är genom att antingen utbilda för en tydligt specificerad kategori anställd, det vill säga en specifik rad, i Försvarmakten eller genom att utgöra ett steg på vägen mot en officersexamen. Problematiken ligger i att MT:s språkkurser fortbildar militärtolkar som inte är på väg in i Försvarmakten.

Överstelöjtnanten som presenterade problemet för oss var optimistisk till att en ändring av den text som ligger till grund för frivilligutbildningarnas ansvar, en lag, kan ändras. Därmed bör även vi ha gott hopp om att kurserna på Tylebäck inte redan hör

till det förflutna. Som militärtolkar borde vi ändå låta detta bli ett tillfälle att fundera på vår roll och på vårt ansvar både som enskilda medlemmar och som förening. Den nytta vi gör och kan göra för Försvarmakten och det övriga samhället kan behöva förtydligas och utvecklas.

Kurserna på Tylebäck utgör, i kanske ännu högre utsträckning än årsstämman, navet för vår förening. De fungerar som en brygga mellan årskurser. De är ovärderliga för vidmakthållandet av vår unika kompetens. Vi måste slå vakt om dem.

Övertygad om att föreningens styrelse nu gör det till sin prioritet att verka för att kurserna på Tylebäck får fortsätta på det sätt som får så många att återkomma år efter år kan jag bara upprepa kurschefens sista ord: ”Men då fortsätter vi väl som vi gjort nästa år igen!” ●

Höstrapport från Tolkskolan

Text: Magnus Dahnberg, TolKS GU 80/81.

Denna höst på Tolkskolan pågår termin två av totalt tre för de blivande militärtolkarna i SOU/R 2015–16. Den ena tåten förkovrar sig i ryska och den andra i franska. I övrigt är programmet gemensamt: taktik, stridsteknik, militärenska och ledarskap. Fredagsprov genomförs som vanligt under språkveckorna, och terminen kröns med en tentamen i ryska respektive franska. Tempot är sedvanligt högt och kraven mycket kännbara – allt för att nya militärtolkare som klarar sina uppgifter på ett bra sätt ska finnas på plats i Tolksplutonen från sommaren 2016.

Samtidigt med termin två sker

rekrytering till nästa utbildningsomgång. Liza Noor arbetar aktivt med detta och att få skolan att synas utåt. Sökande till nästa utbildningsomgång som klarar testerna på Totalförsvarets rekryteringsmyndighet får genomgå en kompletterande prövning – förkortat KP – på TolKS under hösten. De som tas ut till militärtolkutbildning får sedan ägna vårterminen 2016 åt GMU och FOK, grundläggande militär utbildning och förberedande officerskurs, innan de tre terminerna på TolKS tar vid i augusti 2016.

Samtidigt med detta genomför skolan kurser även för andra delar av försvarsmakten: förhørsledare, kultu-

rell förståelse, samverkansutbildning inför insats och insatsutbildning för tolkar. På HUMINT-sidan pågår också ett större utvecklingsarbete under hösten.

Kapten Jan Måwe har sedan i våras tagit över som chef för skolans språkavdelning sedan Hanna Jungwallius flyttat vidare till Luftstrids-skolan. HUMINT-avdelningen leds under det kommande året av Mike Tutsch. Jag kommer att vara skolans chef fram till sommaren 2016 med major Patrik Wilander som min ställföreträdare.

Från TolKS önskas alla läsare av Hugin och Munin en god höst!

Nu är det dags att söka till höstens helgkurser!

Lördag och söndag vecka 45 är det återigen dags för repetitionskurser i Uppsala. Denna höst erbjuds franska, ryska, arabiska och farsi.

Boende finns på Uppsala Garnison och elever är välkomna att sova över redan på fredagen.

Anmälan sker på MT:s hemsida

militartolkar.org Anmälan ska ske senast fredagen den 30 oktober.

Välkomna!

MALI SPECIAL

Hösten 2014 satte de första svenska soldaterna sina kängor i Malis öken. Inte långt där efter var den första militärtolken på plats för att stödja styrkan. I dag har vi tre militärtolkare i Timbuktu. Med anledning av den nya insatsen och det stora engagemanget av MT:s medlemmar i landet har HM Mali-special för att berätta om insatsen.

Satellitfoto över det campområde som ska inhysa FN-styrkorna i Timbuktu. Camp Nobel syns i sydöstra hörnet.

Kan man se ända till Timbuktu från FN-skrapan?

Mats Ivarsson, TolKS SOU 11/12, har tjänstgjort som militärtolk i Afghanistan och har varit tjänsteförrättande chef för 51. Tolkpluton. Sedan förra hösten arbetar han på Sveriges ständiga representation vid FN i New York.

Den 13 mars 2014 föredrog dåvarande statsrådet Bildt vid ett regeringssammanträde propositionen om Sveriges deltagande i FN:s stabiliseringsinsats MINUSMA i Mali. Vad statsrådet förmodligen inte kände till vid tillfället var att den första militärtolken redan en vecka tidigare hade kommit tillbaka efter en rekognoseringsresa i Mali under ledning av

insatsstaben. Vid tidpunkten pågick nämligen febril aktivitet på Försvarens högkvarter för att planera det underrättelseförband om cirka 250 personer som regeringen avsåg skicka för att stödja FN-insatsens förmåga till underrättelse.

Att återgå till en för Försvarens maktens mångåriga tradition att bidra med trupp i en FN-insats efter mer än ett

decennium av NATO-ledd insats skulle visa sig vara mer utmanande än föreställt. Likaså är rena underrättelsebidrag, framför allt ett så kvalificerat bidrag som en svensk ISR-enhet utgör, en nymodighet i FN-insatser. Därtill var säkerhetsläget i Mali allt annat än lugnt. En betraktare konstaterade med lätthet att Sverige inte skydde utmaningar för

sin försvarsmakt. Det är en betraktelse som i högsta grad även stämmer för dess militärtolkar som på imponerande kort tid gjorde sig startklara för att anta nya utmaningar i ett nytt insatsområde. Att det svenska under rättelsebidraget till MINUSMA med självklarhet innehöll ett flertal militärtolkar kändes väldigt positivt och är ett gott kvitto på effekten som uppnås av kvalificerade språkförmågor.

Förberedelserna flöt på och i oktober kunde etableringsstyrkan Mali00 rotera söderut. Samma dag som lastfartyget med styrkans materiel passerade Las Palmas på väg mot sin destination i Senegal landade jag i New York för att förstärka den militära närvaron på Sveriges representation vid FN. Mitt uppdrag blev att handlägga frågor som gällde det svenska truppbidraget gentemot FN:s sekretariat och strax efter ankomst fann jag mig knädjupt i policydokument, flygsäkerhetsmanualer och lastlistor. Då FN betalar ut ekonomisk ersättning för truppbidrag och dess materiel är kraven på dokumentation och efterlevnad av styrdokument särskilt stora – de 193 medlemsstaterna i FN är, med rätta, hänsynslösa i sin granskning av vad varenda krona har spenderats på. Många timmar lades på samtal om allt ifrån material på landningsbanan för UAV, latrinslösningar och vad kostnaden för en terrängbil 16 är. Under hela tiden pågick etableringsstyrkans arbete utan avbrott och ungefär samtidigt som överenskommelsen med FN om villkoren för användning av våra svenska obemannade spaningsplattformar började bli färdig, hade Mali00, med Göta Ingenjöreregemente i spetsen, kommit så långt med svenska Camp Nobel att de första målen mat kunde serveras ur det kök som tidigare stod i Sheberghan på Camp Monitor. Det var ödmjukande att tänka på att under hela min vistelse i New York fram till den tidpunkten hade perso-

ÖB gen Sverker Göranson i samtal om svenska bidraget till MINUSMA med FN:s högsta militär genit Maqsood Ahmed.

nalen ur Mali00 ätit stridsportioner – något jag ofta tänkte på när medierna valde att onyanserat uppmärksamma Mali01:s kokgrupps arbete.

Trots snabba utdömanden i svensk media om Försvarsmaktens insats blev det klart att etableringsstyrkan imponerat stort i både FN-sekretariatet och bland de andra 41 truppbidragarländer som ingår i MINUSMA. Trots utmanande försörjningslinjer och väderförhållanden hade Mali00 fört upp Camp Nobel på vad som med FN-mått mätt får anses vara nolltid.

Nu hade majoriteten av ingenjörerna bytts ut mot förbandet från Livregementets Husarer, som tillsammans med sitt nederländska systerkompani längre österut utgjorde MINUSMA:s ISR-förmåga. ISR står för Intelligence, Surveillance and Reconnaissance och för svenskt vidkommande betyder det inhämtning av information i syfte att upprätta och vidmakthålla en aktuell lägesuppfattning. Informationen bearbetas sedan till underrättelseprodukter som syftar till att chefer effektivt skall kunna nå uppställda mål med ett minimum av

förluster. Målen i detta fall är dragna ur det mandat som MINUSMA har fått i uppdrag från FN:s säkerhetsråd att genomföra – däribland skydda befolkningscentra i Mali. Ett skolbokssexempel på hur underrättelsetjänsten i praktiken tar sig uttryck är det tillfälle då svenskarna hindrade en rebellstyrka från att inta Timbuktu som vi kan läsa om i Erik Rundgrens artikel i detta nummer. Tack vare överlägsen lägesuppfattning kunde förbandet avvärja ett hot och desarmera situationen utan förluster. Det var inte bara bland befolkningen i staden som uppskattningen visades utan även Malis försvarsminister tackade Försvarsmaktens överbefälhavare under dennes besök i huvudstaden Bamako för att svenskarna hade räddat Timbuktu. På FN i New York gick detta inte obemärkt förbi och återigen blev det extra lätt att vara stolt över att vara svensk militär.

För att läsa mer om insatsen rekommenderas att läsa Malibloggen på <https://blogg.forsvarsmakten.se/malibloggen>. Om inte annat så för att få tillfället att få se en MT-medlem hoppa i vattenpöl i öknen! ●

MALI SPECIAL

De gondolliknande båtarna på Nigerfloden kallas pinasse eller pirogue.

Foto: Tora Candal

Att tolka på ett nytt språk

Tora Candal, TolKS GU 09/10, har tjänstgjort som militärtolk under Mali01 i Timbuktu och tidigare i Afghanistan under FS20. Hon är ordförande i Befälsföreningen Militärtolkar.

För ett drygt år sen fick jag frågan om jag kunde tänka mig att åka till Mali som militärtolk i franska. Det var en ganska hög tröskel för mig att tacka ja till att bli soldat igen. Efter tre år på universitetet hade jag nämligen blivit bekväm i en civil värld utan order, tung utrustning och vapen. Men vilka möjligheter: Att förbättra min franska, få uppleva ett mytomspunnet land och lära mig om en för mig helt ny kultur! Det var för många fördelar för att inte ge det ett ordentligt försök. Jag tog ett sabbatsår från Juridicum och åkte till Uppsala.

Att bli anställd i 51 Tolkpluton var som att resa i tiden. Plötsligt hade jag

språklektioner i 173:an och lunchade på MR Ärna. Jag bodde i byggnad 56 och tränade inför ett stundande fälttest. Skillnaden mellan detta och min lumpentid var att jag nu var arbetstidsreglerad. Samtidigt hade jag en stark motivation att plugga även utanför arbetstid. Lönen för mödan skulle komma när jag till slut fick åka iväg till Timbuktu och tolka.

Språket visade sig vara lättare än jag väntat mig. Att lyssna på nyhetsklipp från franska medier som intervjuar malier hade förberett mig på uttalskillnader. Jag upplevde att de flesta i Timbuktu-området talar en långsam och tydlig franska. Mitt

ordförråd växte efter hand med fler glosor på både franska och de lokala språken. Nigerflodens norra strand kallas *hawsa* och den södra för *gourma*, begrepp som visade sig nödvändiga vid samtal med befolkningen kring floden. Att kunna ett antal hälsningsfraser och nyckelord på de lokala språken *tamasheq* och *songhai-dialekten koyra chiini* blev också en livlina. Även om jag hade minimal nytta av min *dari* från Tolkskolan, så hade jag användning för flera arabiska fraser som används i muslimska länder, så väl Afghanistan som Mali. *Alhamdulillah*, *bismillah*, *inshallah*. Prisa gud, vid guds namn,

Ett gott humör hjälper i den bastulika hettan.

med guds vilja. *Salaam Alaykom* var också en minst lika vanlig hälsningsfras som *Bonjour*.

Tolkens mardröm är kombinationen av kort förberedelsestid och komplicerad vokabulär. Jag skulle vid ett tillfälle på ett möte utan en aning om vad som skulle avhandlas. I bilen på väg till mötet fiskade jag hos chefen och frågade om det var något särskilt jag borde tänka på och fick svaret: ”Den jag ska träffa vill veta mer om vårt underrättelseförband och alla våra förmågor. Tänk på att det är väldigt viktigt att du använder rätt termer och inte avslöjar mer än exakt vad jag vill säga.” Räddningen blev några appar med glosor som jag hade laddat ner till min telefon.

Det är inte alltid lätt att hålla huvudet kallt i en öken. Den sista månaden i Mali hade vi mellan 40 och 50 grader varmt varje dag. Jag vande mig aldrig helt vid känslan av att

leva i en jättelik hårfön med vindar som är varmare än mitt blod. Öknen är vacker, men fylld av utmaningar, som skorpioner, ormar och sandstormar. Sanden ser ofta mjuk ut, men i Sahel är all sand full av små vassa taggbollar. Det är frökapslar som gärna fastnar på skosnören och i håret samt, på något outgrundligt sätt, alltid under kroppsskyddet.

Den här FN-insatsen skiljde sig på många sätt från min insats i Afghanistan. Alla nationer som samarbetade under NATO-flagg i Afghanistan hade ungefär samma förutsättningar som vi och ungefär samma syfte och mål. I Mali varierade både utbildningsståndpunkt och utrustning rejält mellan olika nationers soldater. Det beredde rum för intressanta kulturella utbyten, men också en hel del frustration. Många saknade helt utbildning på de fordon de tilldelas på plats, vilket var en stor utmaning för

soldater som aldrig har kört i en öken förut. Öknen kan liknas vid ett hav, med obegränsad framkomlighet för den välutrustade, men en potentiell dödsfälla för den ovane. Jag såg våra svenska fordonsförare bogsera och vinscha loss fordon från minst sex olika länder som hade kört fast. Samarbetet med andra FN-nationer gav mig intressanta arbetsuppgifter, som att tolka till både franska och engelska via radio under operationer. Min erfarenhet är att det svåraste för en militärtolk är att lyckas anpassa sig till vilken grupp som helst och hjälpa dem att göra ett bra jobb. Samtidigt tycker jag att det är jobbets bästa sida, att få chansen att arbeta med en mängd olika människor med varierande uppdrag. Om någon ska lämna campen och göra något spännande så vill de nästan alltid ha en militärtolk med sig ut. Arbetet i Mali innefattade allt från att tolka för förbandets

MALI SPECIAL

Jag blev inbjuden att söka skydd från en sandstorm hos några vänliga kvinnor.

högsta chef på representationsmid-
dag till att jobba många dagar och
nätter i öknen med fallskrämsjäger-
grupper på inhämtningsuppdrag. Att
vara jourhavande tolk under tiden på
campen blev ofta slitigt, med ständig

passning av en radio eller telefon,
beredd att stötta dygnet runt vid
språkbehov.

Som tolk var det lättare än för
många andra soldater att få god kon-
takt med befolkningen. Det var här-

ligt att ibland kunna lämna ett möte
och känna att jag hade gjort skillnad
till det bättre. Med många erfarenhe-
ter att smälta och nya vänner för livet
går jag nu tillbaka till mina studier
med förnyad entusiasm. ●

Spaningssoldat i Timbuktu

Erik Rundgren gjorde GU på Tolkskolan 09/10 i ryska efter att ha gjort GU på Fallskärmsjägarskolan 08. I våras åkte han till Timbuktu med Mali01 som soldat på spaningsplutonen.

Redan några månader innan Sverige formellt fattat beslut om att skicka soldater till Mali, inom ramen för FN-insatsen MINUSMA, fick jag som tidvis tjänstgörande på fallskärmsjägarkompaniet ett mail. I mailet ombads jag se över mina möjligheter att bidra till ett eventuellt svenskt deltagande. Samma dag som beslutet fattats i riksdagen fick jag ytterligare ett mail, nu med en uppmaning att anmäla intresse. Efter att ha talat med några lumparkompisar bestämde jag mig för att skicka in en anmälan och se vart det skulle bära. Nu kanske jag ändå skulle få nytta av min gamla skolfranska. Det som lockade särskilt med den här insatsen, och som inte kunnat erbjudas tidigare, var att Sverige skulle skicka ett spaningsförband samt att den sker i ett område där jag talar språket.

Som spaningssoldat är man del av en liten samövad patrull, där alla är beroende av varandra. Gruppsamhörigheten är något som värnas i stor utsträckning på ett spaningsförband och eftersom personerna kommer närmre varandra av gemensamma provningar, är det inte ovanligt med tävlingar patruller emellan. Detta är inte bara något som används hemma i Sverige; även i insatsområdet försöker man nära gruppsammanhållningen. På campen genomfördes volleybollturneringar och grupperna utvärderade löpande varandras status i bänkpress och marklyft.

Min inställning vid nedrotation till insatsområdet var att jag skulle förhålla mig ganska passiv i relation till samverkansuppgifter. Jag hade inte talat franska på flera år och

Erik med Sverigemärket på fel axel, helt ovetandes om varför kompisarna var så måna om att fota honom just den här dagen.

var ganska osäker på min förmåga att genomföra tolkningar eller egen samverkan. Men efter hand började jag tolka såväl samtal på gatan, som möten med borgmästare, officerare och milisledare. Att min franska grammatik emellanåt skulle fått en språklärare från Tolkskolan att hålla för öronen, förträngde jag snart. Jag hade bevisligen en tillräcklig nivå för att all information skulle gå fram och om jag någon gång stakade mig så var mina chefer förlåtande. Dessutom var jag emellanåt bättre än motparten på språket och då inbillar jag mig att min osäkerhet ibland gjorde det lättare att hamna på samma nivå

vad gäller ordval och tydlighet. Att vi hade någon som talade franska i patrullen innebar en lättnad för min patrullchef och min plutonchef, som utan vidare kunde skicka oss mot uppgifter av olika karaktär, utan att behöva boka tolk eller flytta personal mellan olika fordon. Jag upplevde att de patruller som hade fransktalande medlemmar fick färre tråkiga uppgifter; minsta misstanke om att det skulle bedrivas samverkan krävde ju att man hade fransktalande personal med sig och inom ramen för hela insatsen fanns det bara tre ordinarie militärtolkare att tillgå.

Vi var de första sedan fransmän-

MALI SPECIAL

Kor som håller på att uppslukas av en annalkande sandstorm.

Foto: Erik Rundgren

nens operation Serval (2012) som åkte runt och pratade med folk i Timbuktu och byarna runt omkring. I några byar var vi till och med de första vita människorna som någonsin kommit på besök. Det var väldigt tacksamt! Det innebar ju att vi hade möjligheten att ge människor precis det intryck av oss som vi ville. De afrikanska FN-förbanden som funnits i området en tid hade milt sagt begränsat förtroende hos lokalbefolkningen, medan vi var okända. Vi var måna om att prata med alla som kunde tänkas vara av intresse och flera dagar tillbringade vi med att gå runt på gatorna i Timbuktu och berätta att vi var svenskar och intresserade av att hjälpa till med säkerheten i området. I början fick vi höra att invånarna i städerna tyckte att vi körde för stora bilar och uppträdde med för mycket vapen, men efter hand som vi jämt och ständigt tyck-

tes hamna mellan staden och hotfulla rebellgrupper så svängde opinionen till vår fördel. Efter en situation, då en rebellstyrka förklarade avsikt att inta Timbuktu men vi hindrade dem ett hundratal meter utanför bebyggelsen, verkade det som att alla visste att vi var svenskar. Sedan den händelsen hörde vi inget mer om att vi hade för hög beredskap, utan möttes av idel glada miner.

På landsbygden saknas ibland mobiltäckning och då är det lite svårare att synas och höras. Men under de få månader som jag hade möjlighet att bevista Mali hann vi besöka nästan alla små städer, byar och hussamlingar inom ett tiotal mil ifrån Timbuktu.

Nästan vart man än åker är befolkningen trötta på att ständigt bli bestulna på sina redan blygsamma tillgångar. Beväpnade banditer på motorcyklar eller i pickuper genomför outtröttligt räder längs vä-

garna och varken lastbilschaufförer eller privatpersoner vågar röra sig utanför sina byar. Samtidigt tenderar förövarna att byta hudfärg beroende på vem som tillfrågas. På den södra sidan av Nigerfloden bor mestadels mörkhyade folk, medan den norra sidan är mer blandad, med stora inslag av mer ljushyade folkgrupper. Huvudstaden Bamako ligger i den södra delen av landet och armén består nästan enbart av soldater och officerare från söder. Etniskt motiverade aktioner från båda sidor driver på uppdelningen mellan söder och norr och det är bland annat den utvecklingen som vi har försökt skapa oss en uppfattning om. Utan att gå in på vem som verkar ljuga mest och vilka som är de värsta banditerna är det säkert lätt att förstå att det som vanligt är civilbefolkningen som dragit det kortaste strået. ●

Att utbilda tolkar i franska

Carina Gossas och Jérôme Josserand berättar om sitt första år på Tolkskolan och sina upplevelser av att bygga upp franskautbildningen. De har utbildat militärtolkar från tidigare kullar som nu tjänstgör i Mali och numera utbildar de franskatolkar inom ramen för TolKS specialistofficersutbildning.

I Augusti 2014 började vi undervisa i franska på Tolkskolan i Uppsala. Våra första studenter var förste sergenter, redan utbildade i arabiska, dari respektive ryska, och som nu skulle sadla om till franska inför Mali. Det blev direkt oerhört spännande och intressant att kunna undervisa i samma ämne, men ändå plötsligt så annorlunda mot det vi var vana att undervisa i efter många års undervisning från universitet. Nu var det inte länge fråga om att undervisa i fonetik, grammatik, medeltids- eller modern skönlitteratur, lingvistik eller kultur och samhälle samt handleda uppsatser, utan vi skulle hjälpa dessa tolkar att bli tolkar i franska i rikets tjänst, vilket innebar helt nya krav för oss. Visst skulle de få lektioner i grammatik, för grammatiken förblir koden som måste knäckas för varje språkinläring, visst skulle de få lektioner i fonetik för något förståeligt uttal måste man ha i varje språk, men allt var riktat mot användning av språket i situation. De skulle kunna förstå franska, i synnerhet den eller de varianter som brukas i Västafrika, de skulle tala franska, och de skulle kunna tolka mellan franska och svenska samt mellan franska och engelska.

Dessa tolkar har nu tjänstgjort i Mali eller kommer att göra det i en nära framtid. För oss lärare har det varit fantastiskt att se deras framsteg under utbildningen och att sedan kunna säga att de var klara för insatsen. Det har även varit en oerhört nyttig erfarenhet i och med att vi i februari 2015 skulle börja

med SOU-R utbildning i franska. Dessa förste sergenter professionalism och engagemang har verkligen hjälpt oss att kunna få en känsla av vad man kunde kräva av våra blivande kadetter samt vad de skulle behöva.

Att börja från noll i ett språk i

”Om den första terminen var mer inriktad mot bruket av befintliga läroböcker, som i hög grad användes utifrån ett tolkningsperspektiv, ska vi nu snarare arbeta från autentiskt material, både vad gäller skrivna dokument och hörförståelse. Vad beträffar tolkningsövningar, som förekommer varje vecka, kommer vi att använda figuranter med ursprung i Afrika.”

början av februari och klarar av universitetstentamen i grammatik för A-nivå i maj är en bragd, och det är vad våra kadetter har gjort, (utöver naturligtvis att klara av vår egen tenta på TolKS), och det är med en enorm glädje och stolthet vi skriver det. Vi har bakom oss en väldigt tuff språk-

termin, vars största utmaning har varit materialet. Vi har fått mycket hjälp av lärarna för de redan etablerade språken arabiska och ryska samt av den ansvariga för utbildning i dari för utformning av kursen, men vi måste ändå bygga upp vårt material vecka efter vecka, vilket kan kännas något stressande emellanåt. Våra kadetter är väldigt taggade och arbetsvilliga, de har redan lärt sig drygt 5 000 ord och tillsammans fortsätter vi kämpa mot målet.

Om den första terminen var mer inriktad mot bruket av befintliga läroböcker, som i hög grad användes utifrån ett tolkningsperspektiv, ska vi nu snarare arbeta från autentiskt material, både vad gäller skrivna dokument och hörförståelse. Vad beträffar tolkningsövningar, som förekommer varje vecka, kommer vi att använda figuranter med ursprung i Afrika. Vi är nu mycket tacksamma för den fantastiska återkoppling vi fått tolkar som nyss återvänt från Mali. Att de delar med sig av sina erfarenheter och hjälper till att bygga övningsscenarier för kadetternas tolkträning är en förutsättning för att utbildningen inte bara ska ge generella färdigheter på hög nivå och med stor bredd utan även förbereda kadetterna på den konkreta arbetssituationen som väntar i Mali.

Det är mycket lärorikt att vara lärare på TolKS och vi jobbar vidare för att utbilda tolkar och blivande tolkar på bästa sätt samt för att etablera franska språket i försvarsmakten. ●

Att fylla 20 år fyra gånger

Milena Dalinaros, TolKS SOU 13/14, träffar jubilaren Jan-Åke Berg, chef på Tolkskolan 1984–88.

Telefonsignalerna ljuder i luren. En oväntad tanke far genom mitt huvud: Tänk om de tror att jag är en telefonförsäljare. Jag krasar ner två bokstäver i blocket framför mig: MT. En kvinna svarar och jag presenterar mig:

– Hej. Jag heter Milena och är medlem i Militärtolkföreningen.

Så! Nu vet de i alla fall att jag inte försöker sälja dem något abonnemang på sportsockor, tänker jag. Namnet brukar ha en avväpnande effekt på de flesta som har någon relation till Tolkskolan.

– Jag söker Jan-Åke.

Hon ber mig vänta ett ögonblick och jag hör henne ropa:

– Det är en tjej från Militärtolkföreningen som söker dig.

Det låter på hennes röst som att hon hört namnet förr.

När Jan-Åke Berg tar luren presenterar jag mig igen och fortsätter:

– Vår tidning Hugin och Munin vill göra ett reportage om dig med anledning av att du nyligen fyllt år.

Sedan innan har jag sett fram emot att göra ett reportage om Jan-Åke och antagit att han måste ha massvis med intressanta saker att berätta. Men jag är ändå oförberedd på hans svar:

– Du menar att jag fyllt 20 år fyra gånger?, säger Jan-Åke, och jag hör glimten i ögat över telefonen.

Jan-Åke Berg fyllde 80 år den 25 april i år. Jag får tillfälle att gratta honom i efterskott två månader senare i samband med intervjun för detta reportage. Han tar emot mig i sitt hem i Uppsala, ett hus som han och hustrun Margareta haft sedan 1982. Margareta håller på att måla staketet, får jag veta medan jag tar fram anteckningsmateriel. Han visar

Jan-Åke Berg.

Foto: Milena Dalinaros

mig in i vardagsrummet och efter att vi slagit oss ner bjuder han mig på hemmagjord flädersaft.

Under intervjuens gång blir det tydligt att Jan-Åke har haft en spännande, händelserik och mångfacetterad karriär. För att ge er som läser några smakprov så har han studerat vid Militärhögskolan, där han under sitt andra år lyckades få igenom att han skulle få läsa ryska. Han har också arbetat som lärare på MHS. Senare fick han chansen att bli militärattaché i Warszawa, just som Östblocket höll på att luckras upp och stora förändringar skedde i världen, en yrkesmöjlighet som han ser som en otrolig förmån. Dessutom passade han på att bli duktig på polska. Under en stor del av karriären har han haft ansvar för att leda utbildningsverksamhet och han har även innehaft en del chefs-

positioner. Kopplingen mellan Jan-Åke Berg och Militärtolkföreningen, och till stor del även anledningen till detta reportage, är att Jan-Åke var chef på Tolkskolan 1984–88.

Jan-Åke säger att han haft tur då han haft 15 olika yrken på 40 år och de alla varit stimulerande. Innan jag hinner fråga om vilket av dessa som var det roligaste berättar han att förstaplatsen delas av flygdivisionschef och chef på TolKS. Jag frågar om hans starkaste minnen från tiden på TolKS.

– Alla eleverna, blir svaret.

Han menar att arbetet på TolKS innehöll den viktigaste komponenten som behövs för att just han ska trivas på ett jobb, nämligen kontakten med människor. Förutom eleverna, nämner han också den goda relationen lärare och andra anställda emellan.

En del roliga personalfester ägde rum på hans tid där, får jag veta.

Även Sigge Lindkvist kommer på tal.

– Man skulle kunna skriva en hel bok om Sigge, säger Jan-Åke. Han var en otrolig person.

Alla TolkS alumni känner till att Sigge var en fantastisk språkbegåvning, men nu får jag veta att han även gjorde så spännande resor runtom i världen att han fick skriva om dem för SvD, att han var duktig på att laga mat och att det var han som uppfann gloslapparna!

– Vilken är den viktigaste egenskapen hos dig själv som kommit dig till störst nytta inom alla yrken?, frågar jag.

– Att förstå vad det handlar om, svarar Jan-Åke och berättar kort om den dåvarande situationen på TolkS. – TolkS fyller en viktig uppgift. När man är insatt förstår man det. Andra kan ha svårt att förstå, vilket kan skapa problem.

Jag nickar instämmande. Det är svårt för utomstående att greppa vad det innebär att gå på TolkS, något som för mig personligen har yttrat sig i en del skepticism hos vänner och bekanta när jag brukade avböja att träffa dem för att jag var tvungen att plugga. Men detta är på individnivå och är relativt hanterbart. Det Jan-Åke menar är att denna oförståelse för TolkS verksamhet ibland kunde yttra sig i missanpassade styrningar från ledningen. Många gånger skapade det frustration hos honom och han säger att just detta var en av de största utmaningarna när han var chef på TolkS: Att ständigt slåss för TolkS och få de styrande att förstå vad det handlade om. Han säger att det viktigaste i professionella situationer är att man är tydlig med vad man vill och tycker. Även inom ledarskap är tydlighet bland det viktigaste, tillsammans med ömsesidig kontakt och respekt.

– Jag har aldrig begripit varför det

finns chefer som ska trycka ner sina underordnade, säger han.

Enligt hans uppfattning ska en chef tvärtom lyfta upp sina anställda. Med det sagt är det viktigt att kunna ryta till ibland också, något som blev nödvändigt om någon elev var bråkig.

En annan utmaning i jobbet som chef på TolkS var avskiljningarna. Mängden varierade från år till år men det var alltid lika tråkigt. Jag berättade för Jan-Åke om min fördom om denna tids TolkS: Jag trodde att i och med värnplikten och det relativt stora utbudet av elever, så togs det in fler än nödvändigt. Sedan skedde en medveten sällning av ungefär en fjärdedel, vilket skapade stor konkurrens bland eleverna. Jan-Åke skrattar och säger att det inte stämmer. Lärarna ville inget hellre än att alla elever skulle klara sig, precis som i dag.

Till skillnad från i dag bestod eleverna av endast killar. Jan-Åke berättade att han ville att TolkS skulle ta in kvinnliga elever, men möttes av argument som ”det har vi aldrig gjort förr”. Men det var bara en tidsfråga innan det förändrades och även tjejer började läsa på TolkS.

– Vad ser du som gemensamma nämnare hos alla som läst på TolkS eller som har någon anknytning till TolkS?, är en av mina frågor.

– Kunskap och nyfikenhet, svarar Jan-Åke. Och att de flesta hamnat på intressanta befattningar.

Det här med intressanta befattningar känner jag igen, och Jan-Åke räknas definitivt till denna skara. Men nu vill jag veta mer om honom som person, och han ger mig klartecken att ställa personliga frågor. Jag får veta att Jan-Åke är född i Eskilstuna men att han har bott både utomlands och på en massa olika platser i Sverige sedan han lämnade hemstaden. Han känner sig som mest hemma i Göteborg. Han och hustrun Margareta träffades i Norrland. Han har tre barn och flera barnbarn.

– Vad vill du föra vidare till dina

barn och barnbarn? frågar jag.

– Uppriktighet.

Han menar på att det har varit en av de viktigaste ledstängerna i hans liv och därför vill han att barnen och barnbarnen ska få med sig det också.

– Och att de ska känna att man tycker om dem.

Han berättar att alla barnbarn får en resa i tioårspresent där de får bestämma destinationen. Sonsonen Kalle sa redan vid sex års ålder att han ville resa till New York och har inte ändrat sig sedan dess, så i fjol blev det en resa till New York.

Jan-Åke älskar att resa. Australien är favoritresmålet. Han har varit där tre gånger tidigare och besökt bland annat Melbourne, Jindabyne, Canberra och Sydney. Han vill resa dit igen.

– Jag gillar folket där och deras häftiga engelska, säger han.

Han berättar också att han är en fanatisk modellbyggare av flygplan.

– Vi är ett gäng gubbar och 13-åringar som ses en gång i månaden här i Uppsala.

Hans och hustruns gemensamma musikintresse återspeglas i de två nyckelharporna som hänger på väggen snett ovanför pianot. Dessutom står en stor, helt mekanisk trattgrammofon på en hylla. Det är första gången i mitt liv jag ser en sådan.

På bordet står en liten vas med gula rosor. Dalahästar i alla möjliga färger är uppradade på en hylla. En afrikansk mask hänger på en vägg. Så många platser och minnen det finns i det här huset, tänker jag och kommer på en fråga till.

– Vilken tidsperiod under ditt liv hade den bästa tidsandan?

Jan-Åke tänker efter ett ögonblick och svarar:

– Min favorittid var 70- och 80-talen. Jag hade växlande och roliga jobb. Det var en dynamisk tid då det hände mycket. Varje dag var olik den förra.

Ännu ett stort grattis till Jan-Åke på hans fjärde 20-årsdag! ●

Småaker

Text: Magnus Dahnberg, TolKS GU 80/81.

Språkpolisen öppnade brevet med viss förväntan. ”Till Språkpolisens” stod det på kuvertet. Det lät personligt. Kanske var det en inbjudan till något trevligt evenemang, eller någon som ville ha Språkpolisens hjälp att reda ut någon kvistig språkfråga. Att just det här brevet skulle ge upphov till ovanligt många kommentarer och invändningar från Språkpolisens sida kunde han inte veta, men det skulle han snart bli varse.

Hej! började brevet. *Mitt namn är Erik och kommer från Nyköping.*

”Jaså”, muttrade Språkpolisen. ”Ditt namn kommer från Nyköping, alltså, och varifrån kommer du själv då?” Kommentaren kom automatiskt, nästan utan att han lade märke till den. Han läste vidare.

Jag förbereder just nu ett seminarie om asymmetrisk krigföring.

Språkpolisen kände oron börja stiga i kroppen. ”Visst är bestämd form singular *seminariet*, och pluralformerna *seminarier* och *seminarierna*, men Erik, det heter ett *seminarium*, inga varianter.” Han försökte hitta en bekvämare ställning i fåtöljen men lyckades inte riktigt. ”Och vad är *asymmetrisk*? Något slags förnordisk regelbundenhet? *As-symmetri*? Du menar nog *asymmetrisk*, med ett negerande prefix *a* som i *asocial* eller *amorf*.”

Seminariumet kommer att bestå av ett antal föredrag följda av diskussion, fortsatte brevet oförtrutet.

”Det var så klart att du skulle stoppa in ett *-um* nu när det inte behövs. *Seminariet* heter det har jag ju sagt”, fräste Språkpolisen.

Det här är en förfråga till dig om du kan tänka dig att medverka med en sammanfattande kommentar mellan varje föredrag.

”Ett rätt vanligt fel”, muttrade Språkpolisen. ”Ordet *förfrågan* har den egenheten att det slutar på *-n* redan i obestämd form, vilket vid första påseendet kan störa språk känslan något – i den mån den

”Språkpolisen suckade. ’En pamflett är sällan trevlig och inte alltid så informativ heller. Du menar broschyr, eller informationsblad. Pamflett betyder smädeskrift, stridsskrift, oftast av politiskt innehåll. Skriv enkla, Erik, och sväng dig lite mindre med ord som du inte begriper’.”

finns”, tillade han ogeneröst. ”Det heter alltså *en förfrågan*, i likhet med till exempel *en inbjudan*. Obestämd och bestämd form singular sammanfaller, fast i plural får man använda *förfrågningar* och *inbjudningar* i stället.” Han sträckte sig över bordet efter ett glas vatten som var fyllt till brädden (alltså upp till kanten – hos Språkpolisen skulle

ingen komma på tanken att använda ordet *bredd* i ett sådant sammanhang). Han rynkade pannan, för nu blev det aningen komplicerat.

”Alltså Erik, visst förstår jag hur du menar, men håll med om att din mening något brister i logik och stringens. *Mellan* förutsätter på något sätt minst *två* företeelser att befinna sig mellan, till exempel *mellan stolarna, mellan pelarna, mellan föredragen*. Men *mellan varje*? Var är du då, i tiden alltså? Du kunde kanske ha skrivit *efter varje föredrag* i stället, men för all del, det var nog inte så lätt att se”, sa Språkpolisen med en för honom ovanlig godmodighet. ”Vad står det nu mer? Ingen *inbjuda* hoppas jag.”

Ytterligare ett syfte med arrangementet är att skapa ett nätverk för de som vill hålla kontakten i fortsättningen.

”Nej!” ropade Språkpolisen, misslynt på nytt. ”Vad är en *ytterligare*, en journal för utomhusbruk? *Ytterligare* ett syfte menar du, inget annat. Vanligt men likväl fel. Däremot anses *för de som* numera korrekt – men varför inte någon gång pröva objektsform: *för dem som vill hålla kontakt*, i likhet med *för oss som vill hålla kontakt*, eller *för er som* etcetera? Inte skulle du väl skriva *för vi som, för ni som*?” Språkpolisen hejdade sig, plötsligt orolig att han planterat olämpliga idéer i huvudet på Erik och andra mindre kompetenta språkbrukare.

”Ett problem med ordet *de* är förstås att det förutom personligt pro-

nomen också kan vara demonstrativt pronomen eller bestämd artikel”, medgav Språkpolisen. ”Exempel: *Var är Zara och Robert? – De väntar ute på gården*, personligt pronomen. *Vilka hus säljs först? – De husen*, demonstrativt pronomen. *De senaste nyheterna från börserna är alarmerande*, bestämd artikel. Och endast *de* som är personligt pronomen kan ha objektsform, alltså *dem*: *Var är Zara och Robert? – Dem såg jag ute på gården nyss*. Demonstrativt pronomen *de* och bestämd artikel *de* förändras inte. *Vilka hus säljer du först? – De husen*, demonstrativt pronomen. *Har du hört de senaste nyheterna från börserna*, bestämd artikel.”

Han kände sig nöjd med att ha detta klart för sig men misstänkte att brevskrivaren skulle ha haft svårt att redogöra för förhållandet. Språkpolisen lämnade denna tanke åt sitt öde och läste vidare.

Du kan läsa mer om vår förening i den trevliga och informativa pamflett som bifogas detta brev.

Språkpolisen suckade. ”En pamflett är sällan trevlig och inte alltid så informativ heller. Du menar broschyr, eller informationsblad. *Pamflett* betyder smådeskrift, stridsskrift, oftast av politiskt innehåll. Skriv enklare, Erik, och sväng dig lite mindre med ord som du inte begriper.”

Det enda svar han fick av Erik var fortsättningen på brevet:

På frågan som vi ibland får – om vi i vår förening är naiva romantiker – vill jag svara nej med viss acklamation.

Nu hade en av Språkpolisens käpphästar väckts till liv, så att säga. Han ställde sig upp och röt: ”Acklamation! Om ni i er förening inte vet vad det är så har ni inte mycket till kunskap om mötesteknik. Det innebär att beslutsfattande sker med ja- och nejrop, så att man inte behöver tillgripa rösträkning eller *votering* som det heter. *Adina valdes till ordförande med acklamation*, det räckte

alltså att ordföranden frågade och församlingen svarade *ja*, de flesta i alla fall.” Han funderade på om han skulle nämna den liturgiska betydelsen av *acklamation* också och gå in på församlingens bönerop under gudstjänst, men avstod och fortsatte aningen lugnare: ”Här är jag osäker på vad du egentligen vill uttrycka, Erik. Menar du att du verkligen vill understryka ditt nej? Skriv i så fall till exempel *med viss skärpa* eller *med viss bestämdhet*. Eller är det tvärtom, att du vill ha sagt att ni i någon mening kanske är naiva och romantiska – och vill framhålla det positiva i det? Då kan du exempelvis skriva att du vill svara nej *med viss reservation*. Men spara acklamationen till årsmötet!”

Vi är nyfikna och vill gärna lära oss mer, svarade brevet på detta. Språkpolisen nickade gillande. ”God idé. Och en hel mening utan något fel.”

Så jag hoppas att vi får möjlighet att spendera några intressanta timmar tillsammans.

”Själv *spenderar* jag hellre pengar, eller rättare sagt inte, eftersom ordet för många av oss klingar av slöseri och onödiga utgifter. *Han spenderade nästan hela månadslönen på poker*. Överväg att någon gång, eller varför inte varje gång, byta ut *spenderandet* mot – ja, ingenting: *Jag hoppas att vi får möjlighet till några intressanta timmar*, eller *får några intressanta timmar* eller så. Använd din fantasi!”

Och i halvlek bjuder vi på lunch! försökte Erik.

”Du menar i halvtid”, invände Språkpolisen. ”Om du tvunget ska låta som en sportannons, använd rätt ord åtminstone. En *halvlek* är första eller andra hälften av en fotbollsmatch. Mellan första och andra

halvlek är det paus, pausvila, halvtid – det enda tillfället under matchen när det *inte* pågår någon halvlek.”

Nu väntar jag med spänning på ditt svar! slutade brevet. Språkpolisen log bistert. Nog skulle han få svar alltid. Men det hade tagit på krafterna att tala med ett brev. Han sjönk ner i fätöljen igen och torkade svetten ur pannan. Kanske bäst att stärka sig med ett mellanmål innan han tog itu med att besvara den vänligt menade men irriterande skriften. En smörgås och en kopp te skulle nog sitta fint. Han kanske kunde bortse från att det stod *Lever pastej* och *Smörgås gurka* på förpackningarna. Vid tanken på den eventuellt levande pastejen och smörgåsens gurka kastade han en ny blick på brevet. Kunde det verkligen vara sant? Ja, faktiskt. Minsann var det inte helt fritt från felaktiga sarskrivningar.

Språkpolisen reste sig med lättat hjärta och gick mot köket. Det var inte en så dum dag i alla fall. ●

Foto: Offika Foods Sverige

